

## DOKTORANTŪROS STUDIJŲ DALYKO SANDAS

<b>Dalyko pavadinimas</b>	<b>Mokslų kryptis (šaka) kodas</b>	<b>Fakultetas</b>	
<b>Knygotyros teorija</b>	Komunikacija ir informacija S 008	Komunikacijos	
<b>Studijų būdas</b>	<b>Kreditų skaičius</b>	<b>Studijų būdas</b>	<b>Kreditų skaičius</b>
Paskaitos		Konsultacijos	2 ECTS
Individualus	5 ECTS	Seminarai	

### Dalyko anotacija

Knygotyros kaip mokslų apie knygą ir knyginkystę objektas ir svarbiausios kategorijos. Knyga kaip sudėtingas sisteminis ir daugiasluoksnis darinys. Knygos esmę nusakančios sudėties, struktūros, turinio ir funkcijų kategorijos. Knygos statika ir dinamika. Gnoseologinis knygos modelis. Knyginkystės samprata. Sisteminis knygotyros modelis. Fundamentaliosios disciplinos. Taikomosios disciplinos.

Knygos reiškinių įvairiaaspektės raiškos ir dinamiška formų kaita. Knyga ir informacijos sąvoka (socialinė, semantinė, semiotinė, materialioji-daiktinė informacija). Knyga sąvokų *kontekstas*, *tekstas* ir *kūrinys* sistemoje. Knyga ir socialinės komunikacijos būdai. Leidyba ir masinės komunikacijos procesas. Knygos leidinio sąvoka. Knygos formos knygų gamybos, platinimo ir naudojimo procesuose. Leidinių tipologijos principai, pagrindiniai leidinių tipai. Knyga ir dokumentas. Knyga ir medijos. Medijos samprata ir apibrėžimas. Medijų įvairovė. Medijų tipai ir tipologija.

Metodologinis knygos pažinimas. Knygos pažinimo lygmenys: empirinis, teorinis, filosofinis, fenomenologinis. Knygos pažinimo principai, metodai ir priemonės.

Spausdintinės knygos kultūra. Autoriaus kūrybos, teksto leidybos, gamybos, platinimo ir naudojimo procesų samprata. Knygos komunikacinė grandinė. Knygos struktūra ir architektonika (vidiniai ir išoriniai knygos elementai). Knygos konstrukcija: maketas, modulinis tinklėlis, kompozicija. Leidinių tipų dizaino specifika: funkciniai ir estetiški kriterijai.

Skaitmeninės knygos kultūra. Skaitmeninė kūryba: naujo formato kūriniai, jų rengimo ir naudojimosi jais procesai. Internetinės galvosenos samprata. Autoriaus ir kūrinio „vartotojo“ statuso kaita. Skaitmeninės leidybos komunikacinė grandinė. Naujųjų medijų kokybės kriterijai. Hipertekstas.

Knygos mokslų paradigmos. Žinių apie knygą sistemos 19 a. mokslininkų (M. Deniso, É. G. Peignot, T. Horno, J. Ch. Brunet, F. A. Eberto) darbuose. Knygotyros tapsmas teoriniu mokslu. P. Otlet (Belgija), L. Živny (Čekija), N. M. Lisovskio, A. M. Loviagino, M. N. Kufajevo (Rusija), J. Muczowski, K. Piekarskis (Lenkija) ir kt. knygos teorijos. Kontinentinė knygotyra. Prancūzų, belgų, lenkų, rusų, šveicarų, vokiečių, italų ir kt. knygotyros mokyklos. Anglų-amerikiečių knygos tyrimai. Istorinė, funkcinė, sociologinė, semiotinė, komunikacinė, informacinė, kultūrinė knygotyros paradigmos. Knygotyros pradžia Lietuvoje 19 a. J. Lelewelio, A. W. Bohatkiewicziaus, J. Platerio knygos mokslų istoriniai ir teoriniai veikalai. 19 a. pab.–20 a. pr. knygos tyrinėjimai (S. Baltramaitis, M. Stankevičius, E. Volteris). Savarankiškos knygotyros formavimas 20 a. 3-ajame dešimtmetyje. Knygos mokslų dalykų dėstymo Lietuvos universitetuose pradžia. V. Biržiškos tyrimai. Bibliologijos katedros veikla. Knygotyros raidos netolygumai sovietmečiu. Knygos tyrimų suaktyvėjimas 20 a. 7-ajame dešimtmetyje. Lietuvių knygotyros mokyklos radimasis. Šiandienos knygos mokslų institucinė būklė, tyrimų kryptys ir vieta mokslų sistemoje.

### Pagrindinė literatūra

BIRŽIŠKA, Vaclovas. *Knygotyros darbai* / Genovaitė Raguotienė, Bronius Raguotis (sud.) Vilnius: Pradai, 1998. 451 p. ISBN 9986776414.

BOHATKIEWICZIUS, Aleksandras Wiktoras. *Veikalas apie visuotinę bibliografiją* / Alma Braziūnienė, Aušra Navickienė, Sonda Rankelienė (sud.). Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla, 2004. 270 p. ISBN 9986196582.

DOVNAR, Larisa. Knyga ir dokumentas: klausimo kaina. *Knygotyra*, 2011, t. 57, p. 38–48.

DURHAM, John Peters. *Kalbėjimas vėjams. Komunikacijos idėjos istorija*. Vilnius: Lietuvos rašytojų sąjungos leidykla, 2004. 355 p. ISBN 9986393167.

JELNIKOVAS, Michailas. Knygos metodologija (mokslotyrinis aspektas) / iš rusų kalbos vertė Julija Gorbanoiva ir Aušra Navickienė. <i>Knygotyra</i> , 2011, t. 57, p. 7–36. Prieiga per internetą: <a href="http://www.zurnalai.vu.lt/knygotyra/article/view/1492/880">http://www.zurnalai.vu.lt/knygotyra/article/view/1492/880</a> .
JELNIKOVAS, Michailas. Knygos fenomenas (Teorinis-gnoseologinis aspektas) /iš rusų kalbos vertė Julija Gorbanoiva ir Aušra Navickienė. <i>Knygotyra</i> , 2006, t. 46, p. 36–52.
KIRTIKLIS, Kęstutis. Medializacijos teorijos statuso komunikacijos tyrimuose problema. <i>Informacijos mokslai</i> , 2015, t. 71, p. 25–34.
<i>Knygotyra: vadovėlis</i> / Domas Kaunas (sud.). 2-asis leid. Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla, 2007, p. 25–54, 67–87, 146–184. ISBN 9789986199281.
LELEWELIS, Joachim. <i>Dvejetas bibliografinių knygų</i> . 3 tomai. Vilnius: Versus aureus, 2011–2016. ISBN 9789955343400
LELIKOVA, Natalija. The Development of Book Science in Russia in the Nineteenth Century and First Third of the Twentieth Century. <i>Solanus</i> , 2001, Vol. 15. (Lelikova, N. K. Stanovlenije i razvitije knigovedčeskoj i bibliografičeskoj nauk v Rosiji v XIX–pervoj treti XX v. Sankt-Peterburg, 2004. 415 p.)
LIEPAITĖ, Inga. Lietuvos knygotyros mokyklos koncepcijų raiška akademiniuose kursuose. <i>Knygotyra</i> , 2010, t. 54, p. 93–110. Prieiga per internetą: <a href="http://www.zurnalai.vu.lt/files/journals/51/articles/3585/public/93-110.pdf">http://www.zurnalai.vu.lt/files/journals/51/articles/3585/public/93-110.pdf</a>
McLUHAN, Marshal. <i>Kaip suprasti medijas: žmogaus tęsiniai</i> / iš anglų kalbos vertė Daina Valentinavičienė. Vilnius: Baltos lankos. 2007, p. 26–86. ISBN 9955584076. ISBN 9955584076.
<i>Medijų kultūros balsai: teorijos ir praktikos</i> / sudarė Vytautas Michelkevičius. Vilnius; MENE, 2009. 291 p.
MIGON, Krzysztof. Apie knygotyros istorijos tyrimų poreikį ir naudą: mokslotyrinės analizės bandymas (rusų k.). <i>Knygotyra</i> , 2013, t. 60, p. 19–32. Prieiga per internetą: <a href="http://www.zurnalai.vu.lt/knygotyra/article/view/1375/777">http://www.zurnalai.vu.lt/knygotyra/article/view/1375/777</a> .
MIGON, Krzysztof. Bibliologia – nauka o kulturze książki. <i>Nauka</i> , 2005, Nr. 2, p. 49–57. Prieiga per internetą: <a href="http://www.pan.poznan.pl/nauki/N_205_05_Migon.pdf">http://www.pan.poznan.pl/nauki/N_205_05_Migon.pdf</a>
MIGON, Krzysztof. Nauka o książce: Zarys problematyki. Wrocław, 1984. 319 s. (Nauka o knige: očerk problematyki / K. Migoń. Maskva, 1991. 198 p.)
MURRAY, Padmini Ray; SQUIRES, Claire. Skaitmeninės leidybos komunikacinė grandinė. <i>Knygotyra</i> , 2014, t. 62, p. 18–46.
NAVICKIENĖ, Aušra. Eduardas Volteris ir XX a. pradžios knygos mokslo institucionalizacija = Eduardas Volteris and the institutionalization of book science in the early 20th century // <i>Knygotyra</i> . Vilnius : Vilniaus universiteto leidykla. 2019, t. 73, p. 230–263. ISSN 0204-2061. eISSN 0204-2061.DOI: <a href="https://doi.org/10.15388/Knygotyra.2019.73.39">10.15388/Knygotyra.2019.73.39</a>
NAVICKIENĖ, Aušra. Joachim Lelewelis – knygotyros ir kai kurių kitų komunikacijos ir informacijos mokslų kūrėjas Lietuvoje. <i>Knygotyra</i> , 2013, t. 60, p. 33–62. Prieiga per internetą: <a href="http://www.zurnalai.vu.lt/knygotyra/article/view/1374">http://www.zurnalai.vu.lt/knygotyra/article/view/1374</a> .
NAVICKIENĖ, Aušra. Knygotyros raida Lietuvoje: periodizacija ir chronologija. <i>Knygotyra</i> , 2006, t. 46, p. 9–35.
NAVICKIENĖ, Aušra. Vilniaus universiteto Bibliologijos katedra 1940–1943 metais. <i>Knygotyra</i> , 2007, t. 48, p. 22–36. Prieiga per internetą: <a href="http://www.zurnalai.vu.lt/knygotyra/article/view/8109/5980">http://www.zurnalai.vu.lt/knygotyra/article/view/8109/5980</a> .
TANSELLE, G. Thomas. <i>Bibliographical Analysis. A Historical Introduction</i> . Cambridge: University Press, 2009. 167 p.
WEEL, Adriaan van der. Susidūrimas su internetine galvosena. <i>Knygotyra</i> , 2014, t. 63, p. 7–16. Prieiga per internetą: <a href="http://www.zurnalai.vu.lt/knygotyra/article/view/4012/2774">http://www.zurnalai.vu.lt/knygotyra/article/view/4012/2774</a> .

WEEL, Adriaan van der. <i>Changing our Textual Minds: Towards a digital order of knowledge</i> . New York: Manchester University Press, 2011. 234 p. Prieiga per internetą: <a href="http://www.let.leidenuniv.nl/wgbw/research/Weel_Articles/Weel_Changing_MUP.pdf">http://www.let.leidenuniv.nl/wgbw/research/Weel_Articles/Weel_Changing_MUP.pdf</a> .			
ŽUKAS, Vladas. <i>Lietuvių knygotyros bruožai</i> . Vilnius: Mokslas, 1989. 227 p. ISBN 5420000946.			
ŽUKAS, Vladas. <i>Gyvenimas knygai. Vaclovas Biržiška</i> . Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla, 2012. 582 p. ISBN 9786094591013.			
БЕЛОВИЦКАЯ, А. <i>Книговедение. Общее книговедение: Учебник</i> / Моск. гос. ун-т печати М: МГУП, 2007. 393 с. ISBN 5-8122-0722-4. Prieiga per internetą: <a href="http://www.hi-edu.ru/e-books/xbook011/01/index.html">http://www.hi-edu.ru/e-books/xbook011/01/index.html</a>			
<b>Konsultuojančiųjų dėstytojų vardas, pavardė</b>	<b>Mokslo laipsnis</b>	<b>Pedag. Vardas</b>	<b>Svarbiausieji darbai mokslo kryptyje (šakoje) paskelbti per pastaruosius 5 metus</b>
Aušra Navickienė	Dr.	Prof.	NAVICKIENĖ, Aušra. Professional publishing and Lithuanian books in the first two-thirds of the 19th century in Lithuania: The case of the Zawadzki firm // <i>Roczniki biblioteczne</i> . Wrocław : Uniwersytetu Wrocławskiego Instytut Informacji Naukowej i Bibliotekoznawstwa. ISSN 0080-3626. eISSN 2720-1023. 2021, t. 65, p. 79–95. DOI: 10.19195/0080-3626.65.5.
			NAVICKIENĖ, Aušra; BRAZIŪNIENĖ, Alma; CICĖNIENĖ, Rima; KAUNAS, Domas; MISIŪNAS, Remigijus; PETREIKIS, Tomas. History of publishing in Lithuania // <i>Oxford research encyclopedia of literature</i> . Oxford : Oxford University Press, 2021. ISBN 9780190201098. p. [1–65]. DOI: 10.1093/acrefore/9780190201098.013.276.
			NAVICKIENĖ, Aušra. Eduardas Volteris ir XX a. pradžios knygos mokslo institucionalizacija = Eduardas Volteris and the institutionalization of book science in the early 20th century // <i>Knygotyra</i> . Vilnius : Vilniaus universiteto leidykla. 2019, t. 73, p. 230–263. ISSN 0204-2061. eISSN 0204-2061. DOI: 10.15388/Knygotyra.2019.73.39.
			NAVICKIENĖ, Aušra. Publishing in national languages in the 19th century: the case of the Baltic region. In <i>Kultura książki w humanistyce współczesnej</i> / Bożena Koredczuk, Kamila Augustyn (red.). Wrocław: Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego, 2018, p. 163–173. ISSN 0239-6661. ISBN 9788322935965.
			NAVICKIENĖ, Aušra. Формирование наук о книге и Виленский университет в первой трети XIX в. = Formation of book sciences and Vilnius University in the beginning of the 19th century. In <i>Беларуская кніга ў кантэкście сусветнай кніжнай культуры</i> . Вып. 7.

			<p><i>Нараджэнне кнігазнаўчай думкі і паўстанне навукі пра кнігу : vitae parallelae</i> : зб. навук. прац, прысвеч. 500-годдзю беларускага кнігадрукавання / Беларус. дзярж. ун-т культуры і мастацтваў ; склад.: Л. І. Доўнар, Т. А. Самайлюк. Мінск : БДУКМ, 2017. p. 52–74. ISBN 9789855221945.</p>
Domas Kaunas	Habil. dr.	Prof.	<p>KAUNAS, Domas. <i>Martynas Jankus. Tautos vienytojas ir lietuvių spaudos kūrėjas</i>: monografija. Vilniaus universitetas, Komunikacijos fakultetas, Knygotyros, mediotyros ir leidybos tyrimų katedra. – Vilnius: Vilniaus universitetas: Vilniaus universiteto leidykla, 2021. 880 p.: iliustr., portr. Santr. angl. p. 802–807, vok. p. 808–813. Asmenvardžių ir vietovardžių rodyklės: p. 836–879. ISBN 978-609-07-0630-5.</p>
			<p>KAUNAS, Domas; REKAŠIŪTĖ, Kotryna; STRUNGYTĖ-LIUGIENĖ, Inga. Zur geistigen Bildung, Schrift- und Buchkultur der Angehörigen der Gemeinschaftsbewegung Preußisch-Litauens // <i>Annaberger Annalen über Litauen und deutsch-litauische Beziehungen</i>. Bonn : Annaberger Annalen. 2019, Nr. 27, p. 26–61. ISSN 1614-2608. Prieiga per internetą: &lt;<a href="http://annaberger-annalen.de/jahrbuch/2019/5_Surinkimininkai_AA27.pdf">http://annaberger-annalen.de/jahrbuch/2019/5_Surinkimininkai_AA27.pdf</a>&gt;.</p>
			<p><i>Aš esu Etmės Evė. Ieva Simonaitytė amžininkų liudijimuose</i>. Simonaitistikos šaltinių publikacija. Liudijimus užrašė, rinkinį sudarė ir parengė leisti Domas KAUNAS. Antroji laida. Vilnius : Vilniaus universiteto laida, 2019. 332 p. : iliustr.</p>
			<p>KAUNAS, Domas. Adamo Honory’io Kirkoro knygų leidyba lietuvių kalba Rusijos imperijos įvesto lietuviškosios spaudos draudimo laikais. <i>Knygotyra</i> / Vilniaus universitetas. Vilniaus universiteto leidykla. 2018, t. 71, p. 71–102. ISSN 0204–2061.</p>
			<p>KAUNAS, Domas. Rašytojos Ievos Simonaitytės 120-metis: atmintis, paveldas ir komunikacija. <i>Knygotyra</i> / Vilniaus universitetas. Vilniaus universiteto leidykla. 2018, t. 70, p. 219–261. ISSN 0204–2061.</p>
			<p>KAUNAS, Domas. Leonas Panavas (1942–2011): asmenybė, knygos kultūra ir knygrišystė. <i>Knygotyra</i> / Vilniaus universitetas. Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla. 2017, t. 68, p. 161–225. ISSN 0204–2061.</p>
<p>Patvirtinta Socialinių mokslų srities Komunikacijos ir informacijos krypties Doktorantūros komitete 2022 m. sausio 24 d., protokolo Nr. (7.17 E) 15600-KT-29</p>			
<p>Komiteto pirmininkė prof. dr. Aušra Navickienė</p>			